

Mødet den 29. Februar 1912.

(For lukkede Døre).

Fraværende: Harald Jensen og N. Joh. Laursen.

1. (J. Nr. 487—1911). Indstilling fra Budgetudvalget om, at Læge Fru J. Køster antages til **visiterende Læge** for Kvinder.

Formanden meddelte, at der var 2 visiterende Læger for Mænd, og at Budgetudvalget mente det heldigt, at der ogsaa var 2 for Kvinder.

Magnus Nielsen ankede over, at de visiterende Læger ansatte særlig Mødetid, enten Morgen eller Aften, for de veneriske Patienter, der var undergivet deres Tilsyn. Dette føltes som et Tryk af disse syge. Taleren vidste ikke, om det var Lægeforeningen, der havde bestemt denne uheldige Ordning, men i hvert Fald burde man nu ved denne Lejlighed se at faa gennemført en Forandring, saadan at disse Patienter kunde søge Lægen i dennes almindelige Konsultationstid. Skulde Lægerne fastholde den hidtil brugte Ordning, kunde man maaske komme tilbage til Spørgsmaalet, naar Marselisborg Hospital blev taget i Brug, idet de paagældende Patienter saa mulig kunde henvises til Hospitalet i Stedet for til de visiterende Læger.

F o r m a n d e n mente, at man foreløbig kunde spørge vedkommende Læger, hvorledes det forholdt sig med Ordningen.

Indstillingen vedtoges.

2. (J. Nr. 456--1911). Fra Budgetudvalget forelaa følgende Indstilling om **Fornyelse af Overenskomsten med Lægeforeningen angaaende Kommunelægeforholdene** i Aarhus:

»I Anledning af, at Overenskomsten med Lægeforeningen for Aarhus og Omegn angaaende Kommunelægeforholdene her i Byen kun er gældende indtil den 1. April d. A., har Udvalget forhandlet med et af Lægeforeningen nedsat Udvalg angaaende en Fornyelse af Overenskomsten og er blevet enigt om, at den atter fornyes paa 2 Aar, kun med følgende Ændringer:

1. Konsultationer om Natten i Lægens Hjem betales som fastsat i den hidtil gældende Overenskomst for Lægens Natbesøg hos Patienten, med 3 Kr. for hver Konsultation.
2. Søndagsbesøg og -konsultationer betales med 3 Kr. for hvert Besøg eller Konsultation.
3. Ved Besøg i »Skovvangskvarteret«, Nord for en Linie fra Herluf Trolles Gade til Christiansbjerg og Øst for Aldersrovej, betales Befordringsgodtgørelse efter Vognmandstakst foruden den sædvanlige Betaling (8 Kr. pr. Familie eller enlig Person)«.

F o r m a n d e n meddelte, at Overenskomsten var blevet indgaaet i 1906 og fornyet i 1908 saaledes, at Betalingen var blevet fordoblet. I 1910 var den atter blevet fornyet uden nogen Forandring og gjaldt til 1. April d. A. Lægeforeningen ønskede denne Gang nogle mindre Ændringer, og efter Forhandling var man da enedes om det foreliggende Forslag. Da dette ikke indeholdt

Ændringer paa væsentlige Punkter, antog Taleren, at Byraadet kunde tiltræde det.

Magnus Nielsen erindrede, at Christian den Niendes Børnehjem i sin Tid havde modtaget en urimelig høj Regning fra Læge Lange, og spurgte, om den Sag var afgjort.

Formanden fandt ikke, at den af Hr. Magnus Nielsen omtalte Sag, vedrørte det foreliggende Spørgsmaal.

Olesen ansaa Betalingen for meget rigelig. I Odense betaltes der, saa vidt Taleren vidste, kun 4 Kr. pr. Familie eller enkelt Person, men her 8 Kr.

Simonsen syntes, at Lægerne udmærket godt kunde staa sig ved at fortsætte efter den gamle Overenskomst. For 4 Aar siden forlangte de og fik en Forhøjelse af 100 %; Betalingen maatte nu kaldes meget høj, saa Lægerne kunde nok have ventet nogle Aar endnu med at forlange yderlig Forhøjelse. Ganske vist var man klar over, at Lægernes Fagforening var en Monopol-samler, men blev det saaledes ved, endte det sikkert med, at de dikterede, hvad de vilde have. Kunde der findes en Maade at komme uden om paa, skulde Taleren være den første til at arbejde for den, fordi han havde den Opfattelse, at Lægerne blokkede Kommunen paa en ganske ufor-skammet Maade baade ved Fattigvæsenet, Alderdomsforsørgelsen og Børnehjemmet. Ved dette sidste var Læge Grauer i sin Tid gaaet ind paa at være Læge for 400 Kr. om Aaret, men denne Ordning havde Lægeforeningen forbudt, og Hjemmet havde derfor siden maattet have løs Læge og betalt svimlede Beløb. Læge Lange havde saaledes forlangt 60 Kr. for et enkelt Besøg, der varede et Par Timer, og hvor kun 5-6 Børn

blev behandlet. Denne Regning blev offentlig omtalt, hvorefter Lægeforeningen tog Sagen om en fast Læge for Hjemmet op igen, og Læge Grauer mente nu, at Foreningen vilde tillade ham at overtage Pladsen for den tidligere tilbudte Betaling. Kunde dette Forhold blive ordnet samtidig med Fornyelsen af Overenskomsten, vilde det være meget ønskeligt. Lægeforeningen vilde rimeligvis ikke være med til at koble de 2 Spørgsmaal sammen, men et Forsøg derpaa burde dog vist gøres.

Clemensen bemærkede, at Fattigvæsenet udbetalte urimelig store Summer i Lægehonorar; hvis Taleren huskede rigtigt ca. 25000 Kr. Dette Forhold, som Taleren da ogsaa havde peget paa i Fattigudvalget, burde rettes. Ved Fornyelsen af Overenskomsten burde der ikke sættes højere Takster end de gældende.

Formanden havde intet imod at udsætte Sagen, men troede ikke, der kunde opnaas at faa ret meget ændret. En Læge med en stor Fattigpraksis havde udregnet, at han kun havde 51½ Øre pr. Konsultation eller Besøg efter den gamle Overenskomst. Det undrede Taleren at høre, at Odense skulde have en saa langt lavere Takst end Aarhus.

Jakob Jensen havde hørt, at Odense, Aalborg og Randers var nede paa en Takst af 4 Kr. Han vilde gerne have oplyst, om dette passede.

Olesen vilde ogsaa gerne have undersøgt, hvad Taksten var i andre Byer. For Massagebehandling blev der ogsaa udgivet mange Penge. Lægerne henviste altid de Patienter, der skulde have Massage, til Læge Vinge, skønt det kunde faas lige saa godt og meget billigere hos andre.

Simonsen havde ogsaa hørt, at en af Lægerne mente, at han kun fik godt et halvt Hundrede Øre pr. Besøg eller Konsultation, men troede ikke, man kunde bygge paa denne Beregning. Endelig maatte det ogsaa erindres, at Ordningen sikrede Lægerne mod Tab, som de ellers vilde lide.

Formanden mente, at man vilde blive nødt til at vende tilbage til at give fast Betaling, hvis man ikke kunde beholde den nuværende Ordning.

Jakob Jensen troede det muligt selv paa Trods af Lægernes Ring, som han iøvrigt ikke skulde betænke sig paa at være med til at bryde, at gennemføre en forsvarlig Ordning. Under Udstillingen havde Taleren talt med en Læge, som mente, at Kommunen maatte have en fast Læge for at faa den billigste Ordning. Der kunde saa fastsættes en fast Konsultationstid for Betalingen og muligvis gives Ekstrabetaling for Arbejde der udenfor. Denne Ordning havde ganske vist den ubehagelige Side, at de lægesøgende skulde gaa til en bestemt Læge, men den nuværende Ordning kun jo blive saa dyr, at man blev nødt til at finde en anden.

Møller skulde gerne indrømme, at det vilde være billigst at have en fast Læge, men en saadan Ordning vilde dog i praktisk Henseende ogsaa have sine uheldige Sider, blandt andet med Hensyn til Specialistbehandling. Maaske burde man ind paa at skelne mellem store og mindre Familier. 8 Kr. for en stor Familie kunde næppe siges være for meget.

Mousten forekom det, at den foreliggende Sag mere hørte hjemme under Fattigudvalget end under Budgetudvalget. Ved at holde fast

Læge kunde der uden Tvivl spares en halv Snes Tusinde Kroner om Aaret, og en saadan Ordning vilde ogsaa være heldig med Hensyn til de visiterende Læger.

Samuel sen var ikke i Tvivl om, at den nuværende Ordning var den bedste for Patienterne, og troede ikke, at Lægeforeningen gik med til Ansættelse af faste Læger. Specialistspørgsmaalet kunde ikke være nogen Hindring for Gennemførelse af en saadan Ordning, da Lægerne ogsaa nu altid henviste de Patienter til Specialistbehandling, hvis Sygdomme laa udenfor deres eget Omraade.

Formanden ansaa den nuværende Ordning for bedre end den gamle.

Mousten mente, at det med Specialistbehandlingen vilde gaa ganske paa samme Maade som nu, selv om man gik over til at have fast Læge.

Olesen oplyste, at Lægerne nu altid henviste de Patienter til Specialister, som skulde have Specialistbehandling. Den nuværende Ordning var den bedste ikke blot for Patienterne, men ogsaa for Lægerne; men naar disse var urimelige i deres Krav, maatte man finde en anden Ordning. Fatigudvalget kunde imidlertid overveje Sagen.

Sagen udsattes.

3. (J. Nr. 538—1911). Fra Sygehusudvalget forelaa følgende Skrivelse angaaende **Lægeforholdene ved Kommunehospitalet:**

»Forinden Stillingen som Overlæge ved Kommunehospitalet opslaas ledig, kunde Udvalget ønske at høre Byraadet udtale sig angaaende følgende Spørgsmaal:

1. Lægegerningen paa Hospitalet besørges indtil videre af det nuværende Personale med Læge Zahlmann som konstitueret Overlæge.

2. Lønninger til den konstituerede Overlæge samt Reservelægen under Vakancen.
3. Der ansættes 2 Overlæger (en Specialist i kirurgiske og en i medicinske Sygdomme).
4. Forandringer i Regulativet vedrørende Overlægen.
5. Fremgangsmaaden ved Besættelsen af Stillingen som Overlæge.

Udvalget skal tillade sig nærmere mundtlig at belyse Spørgsmaalene«.

M o u s t e n forelagde Skrivelsen og meddelte, at Læge Zahlmann havde været ansat ved Hospitalet i 12 Aar og i den Tid ofte været konstitueret som Overlæge. Hvis der nu blev ansat en yngre Overlæge, vilde Zahlmann gaa, hvad Udvalget godt kunde forstaa, hvorimod hans Stilling vilde falde bort af sig selv, hvis man ventede et Aars Tid, til det ny Epidemihospital blev taget i Brug. Da Udtalelser fra Læger gik ud paa, at Zahlmann var en dygtig Mand, og da man havde en Reservelæge med udmærket Uddannelse, ansaa Udvalget det for fuldt forsvarligt at fortsætte indtil videre. Zahlmann skulde saa have noget mere i Løn, og Udvalget havde da tænkt sig Halvdelen af Forskellen mellem hans nuværende Løn og Overlægens Løn, altsaa 3200 Kr. i Stedet for 2400 Kr. Reservelægens Løn maatte selvfølgelig ogsaa sættes op, Udvalget mente til 2000 Kr., men alligevel vilde man ved denne Ordning spare godt et Par Tusinde Kroner. Spørgsmaalet om at ansætte 2 Overlæger havde været fremme allerede i 1901, men var ikke blevet til noget. Naar den medicinske Afdeling om et Aars Tid blev flyttet, og den medicinske derved kom op paa 80—90 Patienter, vilde Delingen dog vist være meget naturlig, saaledes at der blev en Specialist i kirurgiske Syg-

domme og en i de medicinske. Ganske vist vilde Udgiften til Lønninger blive noget større, men Kravet om Delingen, der iøvrigt ogsaa blev stillet udefra, var dog vist berettiget. Med Hensyn til det 4. Spørgsmaal, Forandringer i Regulativet, bemærkede Taleren, at Udvalget havde drøftet Betimeligheden af at fastsætte en Maksimumspris for Operationer. Efter den sidst truffne Ordning kunde Overlægen kun tilkomme Betaling for Operation af Patienter, der laa paa Enestue. Paa Amtssygehuset havde Overlægen ikke Ret til at tage ud over 100 Kr. for en Operation; men da Kommunehospitalets Regulativ indeholdt en Bestemmelse om, at Udvalget bestemte Prisen, hvis der skulde opstaa Strid, mente Udvalget, at man helst maatte lade det blive derved. Ligeledes havde Udvalget drøftet Spørgsmaalet om Overlægens Ret til privat Praksis. Naturligvis vilde det være det bedste, om Overlægen udelukkende skulde hellige sig Hospitalet, men vedtog man det, var det muligt, at man ingen Ansøgninger fik, eller at man blev nødt til at give mere i Løn. Ønskede Byraadet det, kunde man godt forsøge at indsætte en Bestemmelse herom i Opslaget, men Udvalget troede saa ikke paa noget gunstigt Resultat. Angaaende det sidste Spørgsmaal, om Fremgangsmaaden ved Besættelsen af Overlægestillingen, havde Udvalget tænkt sig 2 Veje, enten at nedsætte et særligt Udvalg, hvori ogsaa sagkyndige, eller at spørge det medicinske Fakultet. Den sidste Maade ansaa Taleren for den bedste.

Møller vidste af Erfaring, at Overlægen ved Amtssygehuset kunde tage højere Betaling end 100 Kr. for en Operation. Taleren vilde dog anse 100 Kr. for en ret god Betaling, navnlig da der jo intet var i Vejen for, at man kunde give mere,

hvis man ønskede det. Man fik næppe en dygtig Mand for 4000 Kr., hvis han ikke maatte praktisere privat, og det vigtigste var dog, at man fik en virkelig Dygtighed. Taleren tvivlede meget om, at det vilde være heldigt at tilkalde sagkyndige, hvorved vel mentes Læger, ved Besættelsen af Overlægepladsen, og almindelige praktiske Folk kunde vel ogsaa nok dømme ud fra de Anbefalinger og Oplysninger, der vilde komme til at ledsage Ansøgningerne. Taleren ansaa det ikke for nødvendigt at ansætte 2 Overlæger. En saadan Ordning vilde være mere kostbar, og man vilde sikkert være ret godt stillet, naar man fik 1 dygtig Overlæge, en Operatør, da der efter de fleste Lægers Mening ikke behøvedes nogen særlig Uddannelse for den medicinske Afdelings Vedkommende.

F o r m a n d e n troede ikke, der var anden Vej at gaa, hvis man ønskede sagkyndigt Skøn ved Besættelsen af Overlægestillingen, end at henvende sig til Sundhedsstyrelsen. Dette Spørgsmaal kunde Udvalget imidlertid nærmere overveje. Taleren havde hele Tiden troet det nødvendigt at ansætte 2 Overlæger, naar Hospitalet blev udvidet.

S i m o n s e n ansaa det for heldigt at udsætte Spørgsmaalet om den endelige Ordning et Aars Tid. Det var meget rigtigt, at Hospitalets Størrelse kunde berettigede Ansættelsen af 2 Overlæger, men det kunde dog ogsaa tænkes, at en saadan Ordning kunde medføre saa store Ubehageligheder paa andre Omraader, at den helst maatte undgaas. Havde man 2 Afdelinger med hver sin sidestillede Ledelse, kunde det nemlig godt tænkes, at det kunde komme til at gaa vel meget ud over Patienterne. Medicineren kunde blive Skyld i, at det rigtige Tidspunkt for Operation kunde blive

overskredet, og Kirurgen kunde vægre sig ved at afgive en Patient til medicinsk Behandling. Naar der derimod kun var 1 Overlæge, kunde han handle, som han ansaa det for bedst for Patienten, uden Hensyn til andre. Taleren fraraadede bestemt at ansætte 2 Overlæger.

J a k o b J e n s e n kunde under de nuværende Forhold tilraade Byraadet at tiltræde Udvalgets Forslag om at lade Zahlmann fungere som Overlæge indtil videre og at give ham og Reservelægen den foreslåede højere Løn. Med Hensyn til Spørgsmaalet om at ansætte 2 Overlæger kunde han ganske slutte sig til Hr. Simonsens Udtalelser. To ligestillede Styrere var aldrig heldigt i nogen Forretning. Angaaende Ændring af Regulativet bemærkede han, at han godt kunde tænke sig at være med til at fastsætte en Maksimumspris for Operation af Patienter paa Enestue. En lignende Bestemmelse fandtes vist ogsaa for Amtssygehuset for de Patienter, der hørte Amtet til. Noget andet var det naturligvis for andre Patienter. For Kommunehospitalets Vedkommende kunde der ogsaa godt fastsættes en Grænse, som skulde gælde for Patienter fra Byen, medens Patienter andet Steds fra kunde betale noget mere. Hvis Byraadet fulgte Forslaget om at konstituere Zahlmann som Overlæge indtil videre, havde Udvalget god Tid til at overveje, hvilken Fremgangsmaade der vilde være den heldigste ved Besættelsen af Stillingen. Da Müller blev ansat, traf Byraadet selv Bestemmelsen. Forholdet var den Gang ganske vist noget anderledes, idet man kendte Müller og havde en enstemmig Udtalelse om ham fra Lægerne. Maaske vilde det derfor ogsaa denne Gang være heldigst, om man raadførte sig med Sundhedsstyrelsen.

M o u s t e n var glad ved Tilslutningen til Tanken om at konstituere Zahlmann indtil videre og til at forhøje hans og Reservelægens Lønninger til henholdsvis 3200 Kr. og 2000 Kr. Skønt der var noget i Hr. Simonsens Udtalelser om Ansættelse af 2 Overlæger, maatte det dog erindres, at der fandtes flere Hospitaler, hvor en saadan Ordning var gennemført. Taleren ansaa det for givet, at der ved Hospitalet maatte være en Læge, der var særligt inde i Behandlingen af medicinske Sygdomme, men en saadan kunde jo ogsaa godt være Afdelingslæge og staa under Overlægen.

M i k a e l J o h a n s e n mente, at Idealet var at faa 2 Overlæger, saa der var en dygtig Spids ved hver af de to Afdelinger. En saadan Ordning vilde naturligvis blive noget dyrere. Taleren havde hørt, at Zahlmann selv skulde have udtalt, at han var næsten blind paa det ene Øje. Skulde dette være Tilfældet, vilde det maaske være betænkeligt at beholde Zahlmann som Kirurg. I hvert Fald burde det ikke vare ret længe, inden der blev truffet en endelig Ordning.

M o u s t e n bekræftede, at Zahlmann var næsten blind paa det ene Øje. Stadslægen havde dog udtalt, at det var fuldt forsvarligt at beholde ham, idet han var en dygtig Operatør. Da tilmed Reservelægen var ualmindelig dygtig, ansaa Taleren det for absolut forsvarligt at konstituere Zahlmann indtil videre.

Det vedtoges at udsætte Opslag af Overlægeembedet indtil videre, saaledes at Læge Zahlmann under Vakancen konstitueres som Overlæge med en Løn af 3200 Kr. Reservelægen erholder for samme Tidsrum en Løn af 2000 Kr. aarlig.

4. (J. Nr. 10—1911). Valg af **Forligskommissær.**

F o r m a n d e n henstillede at genvælge Redak-

tør H. V. Rasmussen. Hvis samme **Praksis**, som sidst blev fulgt, atter skulde følges, var Rasmussen egentlig valgt samtidig med Besættelsen af de andre Udvalg og Kommissioner, men for at der ikke skulde være nogen Tvivl, var Sagen nu blevet sat paa Dagsordenen.

M o u s t e n foreslog at udsætte Sagen til næste Møde.

Udsattes.

5. (J. Nr. 542—1911). Udkast til **Tilføjelse til Lejekontrakten med Fabrikant Vestesen angaaende »Louisenhøj«**, hvorefter Arealet udvides med 1629 □ Alen, og Lejeren faar Ret til paa visse nærmere angivne Betingelser at anbringe en Laage for gaaende Færdsel i Hegnet mod Skoven.

Godkendtes.

6. (J. Nr. 384—1911). Udkast til **Kontrakt med »Kvindehjælpen«** angaaende et Areal ved Trøjborgvejs Forlængelse.

M o u s t e n spurgte, om Kontraktens Bestemmelse om, at Byraadet kan kræve Forandring ved Ejerskifte, var tilstrækkelig til at forhindre, at Arealet blev benyttet i andet Øjemed end det tilsigtede.

F o r m a n d e n skulde indrømme, at det maa ske kunde være noget tvivlsomt, hvad der kunde forstaas ved Ejerskifte. Skulde der forstaas ligefremt Salg, kunde dette Udtryk jo benyttes.

M ø l l e r troede ikke, der kunde ske noget ved at akceptere Udkastet, der sikkert vilde være holdbart, naar det blev set i sin Helhed. Udvalget for Byens Udvidelse og Bebyggelse mente at have taget alle Hensyn i Betragtning.

J a k o b J e n s e n fandt Fordringerne saa vidtrækkende, at han ikke havde troet, at den anden Part vilde have gaaet ind derpaa. Udtrykket Ejer-

skifte kunde naturligvis fortolkes, men som Udkastet var formet, kunde der indtræffe mange Tilfælde, hvor Byraadet kunde forlange Arealets Overgang til Byen. Kunde man finde en bedre Form, skulde Udvalget naturligvis intet have imod at benytte den.

F o r m a n d e n troede ikke, at Udtrykket nogen Sinde kunde komme til at skade Kommunen, men snarere den anden Part.

Udkastet godkendtes.

7. (J. Nr. 15^b—1911). Til fornyet Erklæring forelaa Andragende om **dansk Indfødsret** fra Arbejdsmand Carl A. Eriksson.

Anbefaledes.

8. (J. Nr. 541—1912). Fra Udvalget for Belysningsvæsenet forelaa følgende **Indstilling om, at Kommunen overtager Leverancen af Gas til Viby Kommune:**

»Efter forudgaaede Forhandlinger med Viby Gasværksudvalg angaaende Forsyning af Viby og Kongsvang med Gas fra Kommunens Gasværk indstiller Udvalget til Byraadet, at Kommunen overtager Leverancen af Gas til Viby Kommune paa følgende Betingelser:

- 1) Gassen leveres og maales gennem en i Viby Skel anbragt Hovedmaaler. Bekostningen ved Nedlægning af Hovedgasledning fra det nye Epidemihospital til Viby Skel, samt til Maalerhus og Hovedmaaler afholdes af Belysningsvæsenet. Udgiften andrager ca. 12000 Kr.
- 2) Gasprisen fastsættes med en Kulpris indtil 14 Kr. 99 Øre til 9½ Øre pr. Kubikmeter.

Med en Kulpris fra 15 Kr. til 16 Kr. 99 Øre til 10 Øre pr. Kubikmeter.

Med en Kulpris fra 17 Kr. og derover til 10½ Øre pr. Kubikmeter.

- 3) Naar Forbruget overstiger 150000 Kubikmeter, nedsættes fornævnte Skala for Gasprisen med $\frac{1}{2}$ Øre pr. Kubikmeter.
- 4) Overenskomsten er gældende for et Tidsrum af 15 Aar«.

S a m u e l s e n forelagde Indstillingen med Bemærkning om, at den var i Overensstemmelse med de Udtalelser, der var faldet ved Talerens Forespørgsel angaaende samme Sag for 14 Dage siden i Byraadet. Skulde Leverancen komme i Stand paa de foreslaaede Vilkaar, vilde det i de 15 Aar give en Indtægt paa ca. 40000 Kr. Nøjere kunde Beløbet ikke opgives, da det aarlige Forbrug, der var beregnet til 85000 m³, sandsynligvis vilde blive forøget. Da Gassen skulde leveres ved Skellet, vilde Forbrugerne selv komme til at bære Tabet i Stikledningerne, ca. 10 %. Hele Leverancen androg kun 3 Dages Produktion for Værket. Udvalget kom med Indstillingen nu, fordi der næste Dag skulde tages Bestemmelse om Sagen ved en Generalforsamling i Viby.

M i k a e l J o h a n s e n mindede om, at man for et Aars Tid siden ikke vilde være med til at levere Gas og Vand til Aaby. Taleren kunde ikke stemme for at levere Byens Goder til en Konkurrencekommune. Havde man først givet dem Gas, vilde de ogsaa have Vand, og dette var det saa ikke saa let at nægte. Selv om man direkte vilde tjene noget, vilde man indirekte tabe meget mere. Under alle Omstændigheder var den tilbudte Pris altfor billig.

J a k o b J e n s e n kunde have ønsket Meddelelse om Produktionsprisen for en Kubikmeter. Hvis man overhovedet skulde indlade sig paa Leverancen, syntes Prisen temmelig lav og ogsaa langt lavere end anført i Mødet for 14 Dage siden.

Det var godt nok, at Gasprisen skulde stige med Kulprisen, men paa dette Punkt var Forslaget ikke vidtgaaende nok, idet Stigningen burde fortsættes ogsaa for højere Kulpriser end 17 Kr. Der burde være en Stigning for hver Krone, Kulprisen steg, og ligeledes burde Prisen stige med Stigning af Arbejdsløn og for alt, hvad der brugtes paa Gasværket. Skulde man overtage Leverancen, burde Gassen betales efter en progressiv Skala, der stod i Forhold til Produktionsprisen. Hvis en saadan Ordning kunde gennemføres, og hvis Byen kunde tjene noget ved Leverancen, havde Taleren intet imod, at man paatog sig denne; men den efter Forslaget paaregnede Fortjeneste var ikke Umagen værd. Iøvrigt billigede Taleren Tanken om at levere Gassen ved Skelgrænsen, idet der derved blev skabt Præcedens i andre Forhold og muligvis overfor andre Kommuner.

Møller betragtede Gassen som en Handelsvare, som Kommunen fabrikerede, og som den burde sælge, naar den kunde tjene noget derved. Borgerne vilde gerne sælge Varer til Beboerne i Viby, og saa burde Kommunen ogsaa sælge Gas til dem, naar der kunde tages en Fortjeneste. Det maatte jo nemlig erindres, at Aarhus ikke havde Monopol paa at lave Gas. I Forhold til det, der skulde ofres, nemlig de 12000 Kr. til Hovedledning med Maalerhus og Maaler, var en Fortjeneste af 2500 Kr. aarlig, og den vilde man sikkert faa, ikke saa daarlig. Vilde man ikke sælge Gas til Viby, vilde de selv anlægge et Værk, saa Leverancen kunde paa ingen Maade skade Aarhus, navnlig da der kunde tænkes Tilfælde, hvor det vilde være i Favør af Aarhus, at det var den, der havde Leverancen. Taleren spurgte, om Hr. Mikael Johansen ikke vilde forsikre en Mand fra

Viby. Det vilde Hr. Johansen vist nok, men Forholdet var ganske det samme for Kommunen i denne Sag. Overfor Hr. Jakob Jensen bemærkede Taleren, at der jo var fastsat en Pris for en Kulpris udover 17 Kr., og at der ingen Skade vilde ske ved at gaa ind paa Forslaget, saa længe Kulprisen ikke oversteg 20 Kr. Med det, der i Viby skulde ofres til Ledninger, vilde Gassen komme til at koste Beboerne derude mellem 15 og 16 Øre pr. m³. Viby vilde hellere have Overenskomsten indgaaet for en kortere Tid end 15 Aar, men Udvalget havde anset dette Aaremaal for heldigst. Naar Leverancen var anslaaet til 85000 m³, var det meget lavt, og Udvalget i Viby mente da ogsaa, at den meget hurtigt vilde komme op paa 150000 m³, hvorved Fortjenesten jo vilde blive større. Ved Beregning af Produktionsprisen skulde naturligvis samtlige Driftsudgifter medregnes, men ikke Administrationsudgifter eller Arbejdsløn, da disse sidste Poster ikke vedkom Leverancen; men som før bemærket vilde Fortjenesten mindst blive 2500 Kr. aarlig efter en Leverance paa 85000 m³. Iøvrigt var det ikke sandsynligt, at der blev noget ud af det, da Udvalget i Viby kun bød en mindre Pris, idet en Ingeniør havde udregnet, at de kunde faa Gas billigere ved selv at anlægge et Værk. Sluttelig anbefalede Taleren Forslaget og udtalte, at man ved at stemme imod det vilde stemme imod, at Kommunen gennem de 15 Aar fik en Fortjeneste paa mindst 40000 Kr.

Simonsen var ikke enig med Hr. Møller i, at en Gasleverance kunde sidestilles med Tegning af Livsforsikring eller Salg af Varer. Taleren troede ikke, at Viby vilde anlægge et kommunalt Gasværk, da han ikke kunde tænke sig, at Beboerne ude i Kommunen vilde gaa med til at lade

denne opføre et Værk for Kongsvang mulig med en Ledning til Viby By, med mindre Gasprisen blev saa høj, at Kommunen kunde tjene derved; men skulde den blive saa høj, vilde de ikke faa den for saa billig en Pris, som Udvalget nu mente, den kunde leveres for. Naturligvis var det en Fordel at skulle levere Gassen ved Grænsen, men en Fortjeneste paa ialt 40000 Kr. i 15 Aar var ikke meget betydelig. Et Gasværk i Viby kunde desuden ikke genere Aarhus, da der sikkert aldrig vilde blive Tale om at indlemme Viby. Og Viby skulde nok faa at vide, hvad det kostede selv at anlægge et Gasværk. I en By som Grenaa var Gasprisen meget højere end her, og jo mindre et Værk, der skulde levere Gas til et helt Sogn, jo højere blev Prisen. Taleren var ikke stemt for Forslaget.

Christensen bemærkede overfor Hr. Mikael Johansen, at Aaby i Løbet af Sommeren selv vilde have baade Vand- og Gasværk. For Vibys Vedkommende var der kun Tale om at sælge Gas; vilde man ikke sælge dem det, anlagde de selv et Gasværk. Mange langt mindre Landsbyer havde selv et Værk. Taleren troede iøvrigt ikke, Viby akcepterede den nu foreslaaede Pris, da de sikkert selv kunde producere Gas billigere. Stigning af Kulprisen fik ikke saa stor Betydning, naar man regnede med, at Prisen paa Cokes, Kultjære og Ammoniak saa ogsaa steg. Dersom man beregnede Leverancen ikke til 85000 m³, men til 100000 m³, hvad nok vilde komme til at passe, og hvad Viby da ogsaa regnede med, vilde der til Fremstillingen heraf medgaa 350 Tons Kul à 290 m³ Gas pr. Ton. Med en Pris af 9½ Øre pr. m³ vilde Salgsprisen for dette Kvantum blive 9642 Kr. Udgiften til de 350 Tons vilde kun blive 5250

Kr. Ved Salg af Biprodukterne vilde yderlig indvindes 60 % af Udgiften til Kullene, og man vilde saa være oppe paa en Indtægt af 7542 Kr. Herfra vilde saa gaa højt regnet 10 % til Forrentning af de 12000 Kr. til Hovedledningen med Maalerhus og Maaler, samt 2 Øre pr. m³ Gas til Arbejdsløn og Vedligeholdelse af Værket, og der vilde saa ved Leverancen fremkomme et Overskud paa 4300 Kr. Med en Kulpris af 17 Kr. pr. Ton vilde Overskudet blive 4500 Kr. Under alle Omstændigheder vilde man altsaa være sikret en ret god Fortjeneste. Da man desuden ikke kunde forhindre Viby i at faa Gas, syntes Taleren, at man skulde paatage sig Leverancen, ogsaa fordi der her var en Mulighed for at sælge noget af den Gas, man ikke kunde sælge til Byen paa Grund af den stigende Anvendelse af Elektricitet.

M i k a e l J o h a n s e n udtalte overfor Hr. Møller, at det ikke var Coutume i Byraadet at hentyde til Medlemmernes private Forretninger. Taleren vilde selvfølgelig gerne tegue en Forsikring for en Mand i Viby, men der boede vist Agenter nok derude. Dette Forhold vedkom imidlertid slet ikke den foreliggende Sag, da man ikke kunde sammenligne kommunal Drift med en privat Forretning, i hvert Fald ikke med Forsikringsvirksomhed. I Løbet af de 15 Aar kunde der indirekte tabes langt mere ved Leverancen, end der mulig kunde vindes direkte. Det var kun Udflytterne, der ønskede Gas, ikke den anden Side af Viby Kommune, og Folk, der var flyttet fra Byen for at unddrage sig at svare Skat til denne, skulde man ikke give Del i Byens Goder. I hvert Fald haabede Taleren, man vilde vente med at kontrahere med disse Folk, til den kommunale Skattekommission var færdig med sit Arbejde.

Aarhus skulde vogte sig for at sætte sin egen Jord ned i Værdi.

Samuel sen oplyste, at det ikke blot var Kongsvang, men hele Viby Kommune, der skulde forsynes med Gas. Man vilde lavt regnet tjene 3000 Kr. aarlig ved Leverancen, og man kunde ikke medregne Administrationen, Lygtetændingen o. l. til den Produktionspris, der med Hensyn til denne Sag skulde regnes med. Om Levering af Vand kunde der ikke blive Tale, da der var Vandværk derude. Med de Udgifter, Beboerne i Viby selv skulde betale, vilde Salgsprisen derude blive ca. 15 Øre. Hvis man ikke vilde gøre noget for en Fortjeneste paa 40—50000 Kr., var der intet at sige til, at man ikke vilde indlade sig paa Leverancen, men vilde man det, burde Forretningen dog søges. Forøvrigt var Sagen ikke noget Kabinetspørgsmaal for Udvalget, men Indstillingen var i Overensstemmelse med de Udtalelser, der for 14 Dage siden var faldet i Byraadet om samme Sag.

Møller udtalte overfor Hr. Simonsen, at det i denne Sammenhæng kunde være ligegyldigt, enten et muligt Gasværk i Viby blev kommunalt eller privat, og at der skulde lægges Ledninger ikke blot til Kongsvang og Viby, men over hele Kommunen. Udgiften paatog Viby sig selv; Aarhus skulde kun levere Gas ved Grænsen. Taleren bad Byraadet være overbevist om, at han ikke vilde anbefale Leverancen, hvis han ikke ansaa den for en god Forretning, og at hans Beregninger var saa nøgterne, at de nok skulde holde. Da Viby selv kunde skaffe sig Gas, kunde der selvfølgelig ikke være Tale om, at Aarhus Jorder kunde tabe i Værdi, hvis man overtog Leverancen. Ved at stemme imod Indstillingen vilde man

stemme imod, at Kommunen fik en ret betydelig Indtægt. Belysningsudvalget blev efterhaanden lidt bange for at komme med Forslag til Byraadet, saaledes som dets Forslag altid blev modtaget.

Clemensen var enig med Udvalget i, at man skulde tage mod en Fortjeneste, naar man kunde. Kunde man forhindre Viby i at faa Gas og derved tvinge en Del af Udflytterne ind i Byen igen, var Sagen en anden, men det var der jo ingen Mulighed for. Ganske vist flyttede en Del derud af Hensyn til Skatten, men de fleste dog vist paa Grund af den lettere Adgang til at faa en Virksomhed, og fordi de derude kunde faa et lille Hus selv halvt saa billigt som her. En Fortjeneste af 3000 Kr. var imidlertid vel lille, saa det vilde sikkert være rigtigt at lade Udvalget forhandle videre for at se, om Prisen ikke kunde drives lidt i Vejret.

Jakob Jensen pegede paa, at der voksede Kvarterer som Kongsvang op udenom de fleste Byer. Det var ikke Grundprisen, der var Skyld i den Slags Bebyggelse, for saa kunde de Folk lige saa godt bygge paa Byens Mark. Hvis de havde købt Grundene af Byen, vilde de ikke have fundet sig i de primitive Forhold, de nu maatte leve under. Udflytningen skyldtes kun Skatten, og derfor vilde Taleren gerne have Sagen halet ud, til man saa, hvad det blev til med Skatteloven. Hr. Samuelson havde gjort sig skyldig i en forkert Udtalelse ved at sige, at Lygte-tændingen ikke skulde regnes med ved Beregningen af Gassens Produktionspris, idet Værket jo fik Betaling af Byen for Gadebelysningen og dermed for Lygtetændingen. Hr. Møller havde beklaget sig over, at Udvalget fik en ilde Medfart, men

Ulykken var, at det undertiden havde for mange Beregninger, i Aften saaledes ikke mindre end tre. Der havde meget rigtig for 14 Dage siden været et vist Flertal for at bemyndige Udvalget til at forhandle videre med Viby, og dermed var man ogsaa gaaet ind paa Tanken om at paatage sig Leveringen, men Udvalget var dog nu noget længere nede med Fortjenesten end den Aften. I Forslaget var højeste Pris $10\frac{1}{2}$ Øre, hvor meget end Kulprisen steg, men der burde være en Stigning i Prisen for hver Krone, Kulprisen steg. Denne Form, som Modparten jo intet kunde have imod, vilde forretningsmæssig set være den bedste, selv om det var meget rigtigt, at Prisen for Biproduktionen steg med Kulprisen. Endelig burde ogsaa Arbejdslønnen omtales i Kontrakten. Taleren henstillede til Udvalget at rette Overenskomsten i Overensstemmelse med den af han fremhævede Form samt at holde fast ved de Priser, der for 14 Dage siden var blevet omtalt.

Mo u s t e n kunde slutte sig til Hr. Jakob Jensens Forslag om at lade Gasprisen stige med Kulprisen. Man havde jo været oppe paa en Pris af 19 Kr. og kunde komme endnu højere op. Viby havde sikkert heller intet imod at lade Gasprisen stige med $\frac{1}{2}$ Øre pr. m³ for hver Krone, Kulprisen steg. Taleren forudsatte, at det var Viby Kommune, der skulde sluttet med, saaledes at der ingen Risiko kunde blive, og at Aarhus fik Eneret paa at levere Gas til denne Kommune. Endelig vilde det vel ogsaa være rigtigt at sætte et Minimumskvantum, der skulde betales for, da det jo kunde tænkes, at Forbruget kunde gaa langt ned. Skattelovens Skæbne havde sikkert ingen Betydning for denne Sag.

M i k a e l J o h a n s e n bekræftede Hr. Jakob Jensens Udtalelse om, at der fra Udvalget var blevet nævnt 3 Beregninger, der varierede fra 2500 Kr. til henimod 5000 Kr. Paa et saadant Grundlag kunde Byraadet ikke bygge, det maatte have Vished for, hvad det stemte for. Skønt denne Sag naturligvis ikke skulde ses ud fra et Grundejerstandpunkt, undrede det dog Taleren at se et Medlem af Grundejerforeningens Bestyrelse arbejde for at faa Folk til at flytte fra Byen. Det var vist nærmest Statsfunktionærer fra Statsbanen, der flyttede ud til Kongsvang. Det var kedeligt, at de havde Lov dertil, men fik man en ordentlig mellemkommunal Beskatning, kunde det være, de flyttede ind igen.

C h r i s t e n s e n fandt det ikke saa underligt, at Hr. Møller og hans Beregninger var lidt forskellige, idet Stillingen havde været lidt vanskelig. Direktøren var syg, Udvalgets Formand havde ikke været hjemme, og Kontorchefens Beregning holdt næppe helt Stik. I Viby vilde Gassen komme til at staa Beboerne i 15—16 Øre. Ved et eget Værk vilde Prisen næppe blive højere, og saa havde de dog den Fordel, at Værket var deres eget. Hvis Gasprisen skuldø stige med $\frac{1}{2}$ Øre for hver Krone, Kulprisen steg maatte Byraadet hellere stemme Sagen ned med det samme.

S a m u e l s e n saa intet til Hinder for at sætte Minimumsleverancen til 85000 m³ og maa-ske en lidt højere Gaspris, hvis Kulprisen skulde gaa over 17 Kr., men troede ikke, det kunde nytte at stille andre Fordringer der ud over. Selvfølgelig vilde man faa Eneret paa Leverancen for den Tid, der var fastsat. Gasværksudvalget i Viby bestod dels af Medlemmer af Sogneraadet valgt af dette og dels af Folk, der var valgt af

Beboerne. Bemærkningen om, at Udvalgets Formand ikke havde været hjemme, kunde Hr. Christensen godt have sparet, da Sagen meget godt kunde have været behandlet i Udvalget i Dag i Stedet for i Gaar. Forøvrigt kunde de to andre Medlemmer af Udvalget ogsaa nok have forberedt Sagen noget bedre. Da Taleren kom, maatte man først til at fremskaffe Produktionspris o. l. Direktøren var vel syg, men Kontorchefens Beregning var nok til at stole paa.

Christensen syntes ikke, hans lille Bemærkning kunde være stødende for Udvalgets Formand. Det var dennes Sag at fremskaffe Materialet.

Samuelson syntes nok, de to andre Udvalgsmedlemmer kunde have skaffet de nødvendige Oplysninger.

Møller hævdede, at de to andre Udvalgsmedlemmer havde forberedt Sagen saa godt, det var dem muligt. De Beregninger, Udvalgets Formand benyttede, havde Hr. Christensen og Taleren i Gaar. Fordi Neergaard regnede paa en Maade, kunde det godt være, at Udvalgets Medlemmer saa lidt anderledes paa Sagen.

Christensen gjorde opmærksom paa, at der i Kontorchefens Beregning et Sted var en Fejl paa ca. 100000 Kr. Hvis Byraadet ikke nu tog bestemt Stilling til Sagen, troede Taleren ikke, at denne kom frem mere.

Mousten vilde antage, at der var Flertal for en noget højere Gaspris, hvis Kulprisen skulde overstige 18 Kr., samt for at ansætte et Minimum for Leverancen.

Samuelson anmodede om at faa stemt over Forslaget.

Jakob Jensen fandt, at Udvalget burde

tage Sagen tilbage og fremkomme med et bestemt Forslag paa Grundlag af de faldne Udtalelser.

Christensen gjorde opmærksom paa, at der skulde holdes Møde om Sagen i Viby næste Dag. Han foreslog at indsætte en Bestemmelse om, at Gasprisen skulde stige med $\frac{1}{2}$ Øre, hvis Kulprisen gik over 19 Kr., og om et Minimumsforbrug paa 85000 m³.

Formanden ansaa det for rigtigst, at Udvalget kom med mulige Ændringer i en bestemt Indstilling.

Mikael Johansen syntes ikke, det kunde forlanges, at man skulde stemme over et saa uklart Forslag.

Christensen hævdede, at Forslaget var fuldstændig klart.

Jakob Jensen mente, at Udvalget nu havde et udmærket Grundlag at arbejde videre paa, og som Vibyfolkene kunde tage Stilling til.

Samuelson kunde gaa med til at henstille til Vibyudvalget at forhøje Prisen med $\frac{1}{2}$ Øre for endnu 1 Kr. højere Kulpris og at fastsætte, at mindst 85000 m³ skulde aftages.

Sagen udsattes.

9. (J. Nr. 12²⁴—1911). Indstilling angaaende Til-
deling af forskellige **Aldersundersøttelser.**

Indstillingen vedtoges.

